

לכאוי יש להעיר על כמה מנהגים שנהגו העולם במצות עירוב תבשילין:

א – המנהג להניח עירוב עבור חימום אוכלים מבושלים

רבים מבשלים את כל מאכלי שבת כבר מערב יו"ט, ונשאר להם ביו"ט רק לחמם את מאכלים אלו לצורך שבת, ויל"ע האם צריכים בכה"ג עירוב תבשילין בכלל.

והנה כאשר האוכל כבר מבושל, אם איירי בדבר יבש הרי ליכא בזה איסור בישול אף שהצטנן, וכל איסורו הוא רק מדין נתינה לכתחילה, והנה טעם האיסור כ' **המ"ב סי' רנ"ג סקל"ז** שהוא משום דמיחזי כמבשל, **ובשעה"צ סקל"ז** הביא בשם **ר"ת** שאיסורו משום שמא יחתה. והנה מצד מיחזי כמבשל מסתבר שלא גזרו ביו"ט כיון שמותר לבשל ממש עכ"פ לצורך יו"ט, אך לכאוי מצד שמא יחתה שפיר יש לאסור גם ביו"ט, וכמו דמצינו **בגמ' ביצה (כב.)** שאסור להטמין בלי עירוב, אף שכל איסורו הוא משום שמא יחתה. אמנם יעוי' **בפמ"ג סי' רנ"ו משב"ז** שצידד לומר שיו"ט שאין בה אלא איסור לאו לא גזרו משום שמא יחתה וליכא איסור שהייה שלא לצורך יו"ט, והא דמבואר בגמ' הנ"ל שאסור להטמין בלא עירוב, כ' **השפ"א (כא:)** דאיירי במאכל חי שהוא בישול גמור.

ואם איירי בדבר לח שנתבשל ונצטנן, הרי נח' הראשונים האם יש בזה איסור בישול, והכרעת **הרמ"א סי' שי"ח סט"ו** דעכ"פ אם נצטנן לגמרי יש בו משום בישול, ומדברי **המג"א סי' רנ"ג סקל"ז** מבואר שיש בזה איסור דאוי, וכן מבואר **בשעה"צ סי' רנ"ז סקכ"ט**, אמנם **החזו"א סי' ל"ז סקי"ג** נקט דאין איסורו מעיקר הדין אלא מחמת מנהג, וכ"כ **בשו"ת אג"מ או"ח ח"ד סי' ע"ד, בישול סק"ב, וסק"ה**, ולדבריהם לכאוי אי"צ עירוב תבשילין בכלל כדי להתיר לחמם דבר לח שנתבשל ונצטנן.

ואכן ראיתי **בס' חוט שני פכ"א עמ' ק"נ** שכו' "ובני אדם שאינם מבשלים כלל לצורך יו"ט ומקבלים תבשילין מבושלים לצורך יו"ט, והם מחממים את התבשילין לצורך יו"ט, אם הוא דבר יבש שהתבשיל קודם היו"ט, אין צריך לעשות עירוב תבשילין עבור חימומו דאין בזה איסור בישול, אך אם הוא דבר לח שנצטנן לגמרי ויש בזה פלוגתא לגבי שבת אם יש בזה משום בישול, אי"כ כדאי לעשות עירוב תבשילין בשביל חימומו, אך בלי ברכה".

ומעתה צל"ע על מה שנהגו העולם להניח עירוב תבשילין בברכה, אף בכה"ג שאין בדעתם אלא לחמם מאכל שכבר מבושל מערב יו"ט, דהרי לפי הגרנ"ק מצד אוכל יבש אי"צ עירוב בכלל, וגם מצד דבר לח אינו מברך על העירוב.

רק דלולא דברי הגרנ"ק לכאוי י"ל דעל אף דליכא בכה"ג משום עשיית מלאכה, מ"מ מידי איסור הכנה לא נפיק, והרי דעת **הא"ר סי' ש"ב סק"ח** דגם לענין הכנה כגון קיפול טלית צרית עירוב תבשילין, ולפ"ז י"ל דלכן נהגו העולם להניח עירוב תבשילין ובברכה גם כאשר כל האוכל כבר מבושל מערב יו"ט, דמ"מ עצם חימומו על האש לצורך שבת חשיב כמעשה הכנה, ומצד זה חייב בעירוב תבשילין; וכן הובא בשם **הגרי"ש (בקובץ בשערי הוראה חוברת ח' עמ' ק')** דמצד הדין הכנה צריך לעירוב.

אמנם עדיין לא יצאנו מידי מכוכה, דהרי **המ"ב שם סקי"ז** הביא מש"כ **רע"א** לחלוק ע"ז, וס"ל דאיסור הכנה אי"צ עירוב תבשילין בכלל כיון שאין בו מלאכה, ולא הכריע המ"ב בין הא"ר ורע"א (ועי"ע **שעה"צ סי' תרס"ז סק"ז**) נמצא דלהלכה דדין עירוב תבשילין לגבי האיסור הכנה תלוי במח' הפוסקים הנ"ל,

וביותר ראיתי בס' יו"ט כהלכתו פכ"ה סוף הע' 79 "ולענין הלכה הובא בשם הגרי"ש זצ"ל דקיי"ל כדברי הגרע"א", באופן שנמצא דשוב קשה אמאי מניחים העולם עירוב תבשילין גם כאשר אין בדעתם לעשות שום מלאכה מיו"ט לשבת, ואי משום חימום אוכל שכבר מבושל, הרי להני"ל אם איירי בדבר יבש אי"צ עירוב בכלל, ובדבר לח עכ"פ אינו חייב בברכה, וצ"ע.

ב – המנהג להניח פת בעירוב

הבאנו לעיל ענף ה' שי' ר"ת בס' הישר סי' שצ"ב ובתוס' ביצה (טז:): שצריך להניח בעירוב גם תבשיל וגם פת כדי להתיר גם בישול וגם אפייה מיו"ט לשבת, וכן דעת עוד ראשונים. אמנם שי' רוב ראשונים (רי"ף, רמב"ם, רמב"ן, רשב"א ר"ן) דלא כר"ת, אלא דסגי בתבשיל לבד. וכן דעת הר"י בתוס' רק שמוסיף "לא מלאני לבי לעבור על דברי דודי וצריך פת ותבשיל וכן עמא דברי", וכן העיד הרשב"א שנהגו להחמיר להצריך פת ותבשיל להוציא מידי כל ספק, וכ"כ ההג' מיימונית בשם ר"י רבו של רש"י שהיו נוהגים לערב בפת ותבשיל וכן פשט המנהג, ויעוי' בב"י סי' תקכ"ז ס"ב שהביא דברי הראשונים הנ"ל, ומסיים "ומיהו היכא דאירע דלא עירבו אלא בתבשיל לבד, סומכים על כל הנך רבוותא דשרו".

וכן פסק בשו"ע ס"ב "עירוב זה עושין אותו בפת ותבשיל, ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד, מותר", היינו שמחמרי' עכ"פ לכתחילה לדעת ר"ת, אבל מעיקר הדין נקטי' כרוב ראשונים שפליגי על ר"ת וסברי דתבשיל לחוד סגי.

והנה מוסיף המ"ב סק"ו בשם תוס' והגר"א דאם אי"צ לאפות ביו"ט ורק לבשל, אף לכתחילה סגי בתבשיל לחוד כו"ע.

ולכן לא הבנתי אמאי נהגו כל ישראל להניח גם פת בעירוב תבשילין, והלה בימינו לא נהגו לאפות בכלל ביו"ט, וא"כ לכאוי אין שום ענין וצורך כלל וכלל להניח פת בתוך העירוב, וצ"ע.

ושו"ר בס' שלחן גבוה סק"ג שכי' שנהגו לערב אף על הפת אע"פ שאין אופין ביו"ט, משום שנהגו לאפות פשטידא מבשר או מחלב לכבוד שבת כשאר שבתות, ורהי הוא כאפיית פת אע"פ שמבשילין אותו במחבת בשמן וע"ש.

אמנם עדיין לא נתיישב המנהג, דהרי עכ"פ לאלו שאין בכוונתם לאפות פשטידא הנ"ל ביו"ט לצורך שבת, שוב אין שום צורך וענין להניח פת בתוך העירוב וכהנ"ל, וצ"ע.

דנתי בזה קמ"י דמו"ר הגר"נ קופשיץ שליט"א, והסכים איתי דלכאוי אין טעם בימינו להניח פת בעירוב תבשילין, ומנהג העולם בזה לכאוי צ"ע וכהנ"ל.

ג – המנהג להשתמש בפת של עירוב תבשילין ללחם משנה בשבת

וכהמשך מהנ"ל, המ"ב בסי' תקכ"ז סקי"א הביא בשם מהרי"ל שהי' מניח לעירוב תבשילין לחם שלם דוקא (אף שמדינא אי"צ לחם שלם, רק שיהי' כשיעור כזית וכפי שנפסק בשו"ע שם ס"ג) והי' לוקח אותו אח"כ ללחם משנה ובוצע עליו בסעודה שלישית, דכיון דאיתעביד ב"י מצוה חדא ליתעביד ב"י מצוה אחרינא, וחוזר על הדברים בסקמ"ח דאף דמדינא מותר לאכול את העירוב אחרי שכבר הכין ביו"ט כל צרכי שבת, מ"מ לכתחילה נכון לא לאוכלו אלא שיניחו ללחם משנה בערבית ושחרית, ובמנחה בסעודת שלישית יבצע עליו, דכיון דאיתעביד בו מצוה חדא ליתעביד בו מצוה אחרינא.

מקור הדברים בגמ' ברכות (לט:) ושבט (ק"ז): רב אמי ורב אסי כי הוה מתרמי להו ריפתא דערובא, מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ, אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי, ואף שפ"י רש"י דמייירי בעירובי חצירות, אבל השבלי הלקט סוף סי' רמ"ו כ' דמייירי בעירוב תבשילין, וכ"כ מאירי, וע"כ כן נקט גם מהרי"ל,¹ הלכה זו לא נפסקה בסי' תקכ"ז בהל' עירוב תבשילין, אבל עכ"פ הובא במ"ב הנ"ל.

והנה כבר כתבנו באות הקודם לתמוה על מה שנהגו העולם להניח פת בתוך העירוב, והלא בימינו אין אנו אופין ביו"ט בכלל, וא"כ לכאוי אין שום ענין בכלל להניח פת בתוך העירוב. ומעתה תיקשי יותר, דגם לפי מנהגינו דמשום מה שפיר מניחים פת בתוך העירוב, אבל מכיון דאין בזה שום צורך וכהנ"ל, א"כ שוב יש לתמוה על מה שנהגו להקפיד לבצוע עליו ללחם משנה בשבת בדין כיון דאיתעביד בה מצוה חדא וכו', והרי לא נתקיים בה שום מצוה בכלל, דהרי לעולם לא התכוון המניח לאפות ביו"ט, ואכן לא אפה, וא"כ הפת אינו חפצא דמצוה בכלל דנימא בה כיון דאיתעביד בה מצוה חדא וכו'; ועי' בס' מעדני יו"ט ח"ג סי' נ"ט מש"כ בזה.

ד – מה שלא נהגו להשתמש בתבשיל של עירוב תבשילין לסעודת שבת

יל"ע באלו שנהגו לבצוע על הפת של העירוב תבשילין ללחם משנה בשבת בדין כיון דאיתעביד בה מצוה חדא וכו', אמאי לא נהגו כן גם בתבשיל של העירוב תבשילין להקפיד לאוכלו בסעודת שבת בדין כיון דאיתעביד בה מצוה חדא וכו'.

אמנם באמת לא על מנהג העולם יש להעיר, אלא על מהרי"ל הנ"ל, שלא הביא דין הנ"ל דכיון דאיתעביד מצוה חדא וכו' אלא לענין פת של העירוב תבשילין, ולא לענין התבשיל שבו. והאיר לי אחי הר"ר זכריה לאי"ט דל"ש כללא זו דכיון דאיתעביד מצוה חדא וכו' אלא בכה"ג שמצוה הב' אית בה חפצא דמצוה, כגון לחם בשבת, דדין הוא לברך על לחם בשבת בדין לחם משנה, הרי דהלחם הוא חפצא דמצוות לחם משנה, וכל כה"ג אמרי' דיש ענין להשתמש דוקא בלחם שהוא כבר חפצא דמצוות עירוב תבשילין. משא"כ התבשיל שאוכלים בשבת, אי"ז חפצא דמצוה, דהרי ליכא חובה בשבת לאכול תבשיל דוקא, אלא מצוה יש בשבת של עונג שבת באיזה אוכל שירצה לאכול, ואיה"נ אם אוכל תבשיל, הרי מצות עונג שבת מתקיימת בהאי תבשיל, אבל מ"מ אין התבשיל חפצא דמצוה בעצם, וכל כה"ג ל"ש הכלל דכיון דאיתעביד וכו'; עכ"ד.

אמנם נראה שזה תלוי בגדר האי כללא דכיון דאיתעביד וכו', דבמק"א כתבנו לחקור האם דין הוא במצוה הב' להדר בה להשתמש בחפץ שכבר נעשה בו מצוה דע"ז מתכבדת מצוה הב', או"ד דין הוא במצוה הא' לא לזלזל בו ע"י השתמשות בו במידי דחול אלא במידי דמצוה. ובשלמא לפי צד א' שפיר י"ל כהנ"ל, דאין ענין להדר מצוה הב' אלא בכה"ג שהוא חפצא דמצוה בעצם וכהנ"ל, אבל לפי צד ב' פשוט דל"ש לחלק בין כשמצוה הב' אית בה חפצא דמצוה או לא, דהרי בכל ענין שישתמש במצוה הא' למען

¹ ומוסיף המאירי דע"כ איירי בעירוב תבשילין, דאילו עירובי חצירות הרי אסור לאוכלו דלכתחילה בעי' שישאר שלם כל השבת, אמנם לא כן פסק הרמ"א סי' שצ"ד ס"ב

איזה ענין מצוה אחרת, מתקיים הכלל דכיון דאיתעביד וכו', ולא גרע ממש"כ מהרי"ל ורמ"א סי' כ"א
ס"א להניח חוט ציצית לסימון בספר, ופשוט ואכמ"ל.²

ה – המנהג לערב בביצה

רבים נוהגין להניח ביצה קשה בתוך העירוב, ויל"ע האם אריך למיעבד הכי, וכמו שנבאר.
מבואר בגמ' (טז.) דפת לא מהני לעירוב תבשילין דמידי דמלפת בעי, ופי רש"י דהיינו דבעי מידי
שמוכחא מילתא שנעשה לצורך שבת, לאפוקי פת שהוא עיקר הסעודה שיש בכל יום ואינו מיוחד לשבת,
ובשבלי הלקט סי' רמ"ו כ' דפת דרכו לאפותו לכמה ימים לכן לא מוכחא מילתא שנעשה לשבת, וכן
נפסק בשו"ע ס"ד "צריך שיהא תבשיל זה דבר שהוא ראוי ללפת בו את הפת, לאפוקי דייסא".
וכ' הרמב"ם הל' יו"ט (ו' ג') "ואין עושין עירוב זה לא בפת ולא בריפות וכו' אלא בתבשיל שהוא פרפרת
כגון בשר ודגים וביצים וכיוצא בהן", וכ' המ"ב סק"א "ללפת, כגון בשר ודגים וביצים ושאר מיני
לפתן מבושלים שדרכן ללפת בהן את הפת", ומה שהוסיף "ביצים" מקורו ברמב"ם הנ"ל וכמבואר
בשעה"צ סק"כ.

וכבר העיר הגרי"ש בהערותיו עמ"ס ביצה (טז.) דמה שמערבין בביצים לכאוי הי' נראה דצריך דוקא
ביצה רכה שהדרך לאוכלה בפת, "מיהו חזינן דהמנהג לערב בביצה קשה, וצ"ל דגם הך ביצה דרכה
לאוכלה בפת"

אמנם עדיין יל"ד בזה, דהנה המ"ב סק"ח הביא בשם השל"ה דמשום הידור מצוה יקח לחם שלם
וחתיכת בשר או דגים חשובה, וכ"כ הט"ז סק"ז בהאי ליטנא, וכ"כ הא"ר סק"ה "יש ליזהר שלא ליקח
פת ועצם שפל, דעושין המצוה בביזוי ואפשר שאח"כ משליכין אותו, אלא כל איש השמח במצוה יקח פת
מוכן לסעודה שבת ותבשיל חשוב כגון חתיכת דג חשוב או בשר או תבשיל המוכן לסעודת שחרית". הרי
שלא הזכירו שיש ליקח ביצה בעירוב, אלא דוקא דג חשוב או חתיכת בשר, ולכאוי נקטו דביצה אינה
דבר חשוב בכלל.

ויעוי' בערוה"ש סי"ג שכי' "ודע דרוב העולם מניחים עירובי תבשילין בבשר מבושל, וכשחל יום טוב
ביום ה' ויום ו' שמניחין העירובי תבשילין ביום ד' עפ"י רוב מתקלקל עד שבת ובטל העירוב, ולכן יש על
כל אדם ליזהר בזה ולכן אנחנו נוהגים להניח על ביצה מבושלת דהביצה אינה מתקלקלת וההמון אינם
בקיאים בזה וכמה פעמים ראינו שכשהולכים בשבת ליטול הבשר המבושל שהניחו עליהם את העירובי
תבשילין נתקלקל מאד ומשליכין אותו לחוץ ולכן יש ליזהר בזה מאד".

הרי שביאר לן מנהג העולם להניח ביצה בעירוב משום דהביצה אינה מתקלקלת, ולכן על אף שאינו
חשוב כ"כ, מ"מ כדי שיתקיים העירוב עד שבת, נהגו להניח ביצה בעירוב.

ועכ"פ לפי"ז יל"ד בימינו שאפשר לשמור האוכל במקרר, לכאוי ראוי לערב בחתיכת בשר או שאר מאכל
מכובד, וכן העיר בס' יו"ט כהלכתו פכ"ה הע' 111, וצ"ע.

²² ע' שיעור לפ' בלק תשפ"ה

דנתי בזה קמיי דמו"ר הגר"נ קופשיץ שליט"א, ואמר לי די"ל דלכן אין העולם מניחים בשר בעירוב תבשילין, משום דבימינו לא נאכל בשר בתור דבר המלפת את הפת, ובהדיא בגמ' (טז.) וש"ע סי' תקכ"ז ס"ד דצריך שיהא התבשיל שבעירוב דבר שהוא ראוי ללפת בו את הפת, עכ"ד.

ו – המנהג לא להכין תבשיל במיוחד עבור העירוב

תנן ביצה (טו:) יו"ט שחל להיות ערב שבת לא יבשל בתחלה מיו"ט לשבת וכו' ועושה תבשיל מערב יו"ט וסומך עליו לשבת, וכי רש"י "עושה תבשיל, לשם עירוב".

גמ' ביצה (טז.) תני רבי חייא עדשים שבשולי קדרה סומך עליהן משום ערובי תבשילין, וכי רש"י "שבשולי קדרה, שנשארו בלא מתכוין", והביא המרדכי סי' תרע"ג בשם הר"י "ואשמועין רבי חייא דהא דתנן עושה תבשיל, הני מילי לכתחילה, אבל בדיעבד היכא דשכח וכו'", ודייק הב"י ס"ו בדבריו דעדשים שבשולי הקדירה אינו אלא בדיעבד, אבל לכתחילה "עושה תבשיל" פ"י צריך להכין תבשיל במיוחד עבור העירוב. והנה הב"י פליג עליו "ומ"ש דאשמועין רבי חייא דהא דתנן עושה תבשיל הני מילי לכתחלה וכו' שנראה מדבריו שאין סומכין על עדשים שבשולי קדירה אלא בדיעבד דוקא, לא משמע לי הכי מפשטא דמילתא אלא לכתחילה נמי סומכין על עדשים שבשולי קדירה וכו' שאם אין לו בערב יו"ט שום תבשיל אלא עדשים שנשארו בשולי קדירה או אותו שמנונית שנדבק בסכין, יכול לערב עליהם לכתחילה", מבואר בב"י דגם איהו מודה דעכ"פ אם יש לו תבשיל אחר, שלא יערב לכתחילה ע"י עדשין שנשארו בשולי הקדירה.

וכ"כ בהדיא בראבי"ה סי' תשמ"ח דלכתחילה צריך לעשות תבשיל לצורך העירוב כדתנן "ועושה תבשיל מערב יו"ט".

והנה בש"ע ס"ו נפסק "סומך מערב יו"ט אפי' על עדשים שבשולי קדרה, וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגררו, והוא שיהא בו כזית", ומבאר המ"ב סק"כ "ר"ל אע"פ שנשארו שם בלא מתכוין, הואיל ומבעוד יום סמך עליהן ולא אמרינן דמיגו דלא חשיבי בטלי אגב קידרא אלא גוררן מערב יו"ט ומחשבן לכך וכו' וכל זה דוקא אם אין לו תבשיל אחר, ופשוט דזה דוקא לענין עדשים שבשולי קדרה דהוא קצת ביזוי מצוה אבל תבשיל גמור של עדשים לא גריעא משאר תבשיל, ואפילו לא נתבשלו מתחלה לשם כך".

ויעוי' בבניה"ל ד"ה עדשים, דטעם שלא לערב לכתחילה בעדשים שבשולי הקדירה כי הגר"ז משום ביזוי מצוה, אכן הב"ח כ' טעם אחר דהוא משום שלא נתבשל לשם כך דלכתחילה מצוה מן המובחר לעשות תבשיל בכוון לשם עירוב וכו' וכן הביא ממשמעות המרדכי, וכל זה למצוה מן המובחר בעלמא אבל העירוב כשר אף אם לקח דברים שלא נתבשלו לצורך זה וכדמוכח מהא דעדשים וכו', עכ"ד. וכוונתו למש"כ הב"ח סק"ב "מיהו נראה ודאי דמצוה מן המובחר היא לעשות תבשיל לכתחילה לצורך עירובי תבשילין כמו ששנינו ועושה תבשיל מערב יו"ט וכו'".³

³ ויעוי' בשו"ת תשובות והנהגות ח"ו סוף סי' קכ"ב שכי' להעיר על דברי הב"ח דהרי עצם עשיית תבשיל העירוב אינו מצוה אלא הכשר מצוה, ואטו יש מצוה מן המובחר לעשות הכשר מצוה לשם מצוה, וכי כמשבער חמץ באש יהי' מצוה מן המובחר דמעיקרא ידליק האם לשם מצות ביעור חמץ.

אמנם הביה"ל שם מצדד דאולי אם בישל לצורך שבת סגוי, אבל אי"צ לבשלו לצורך העירוב דוקא, ושאני הני עדשים שבשולי הקדירה שלא נתבשלו כלל לצורך שבת, וע"ש.

וע"ע **שו"ע סי"ד** "אם הניח העירוב על דעת לסמוך עליו כל זמן שיהי קיים, אפי' ליו"ט אחר, לכתחילה לא יסמוך עליו ליו"ט אחר, אבל בדיעבד יכול לסמוך עליו", ועו"י **בביה"ל ד"ה לכתחילה**, שמדייק בדברי **הב"י** דלדעת המחמירין טוב לכתחילה לעשות התבשיל בערב יו"ט גופא ולא מקודם אף **שינחון** ערב יו"ט לשם עירוב, דכן דייק מלשון המשנה ועושה תבשיל מערב יו"ט וכו' אכן אם אין לו בודאי כשר אף לכתחילה אם רק **הניחו** לשם עירוב, ומציין למש"כ בביה"ל ס"ו הנ"ל.

היוצא דלכתחילה צריך לא רק להניח התבשיל לשם עירוב, אלא לעשות התבשיל לשם עירוב, או עכ"פ לצורך שבת, ולכן צ"ע לכאוי מנהג העולם לערב במצה וכדו' שמוציאין מהקופסא ומניחין בעירוב, והרי לא נאפה המצה לא לצורך העירוב ואף לא לצורך שבת, וכן הביצה או הבשר שמערבין עליו ג"כ בדרך כלל לא נתבשל דוקא לצורך העירוב או לצורך שבת, נמצא דהעולם לא מקיימין את המצוה באופן של לכתחילה ומן המובחר, וצ"ע.

ז – נוסח שאומרים בשעת הנחת העירוב "לנו ולכל הדרים בעיר הזאת"

מבואר בגמ' שנהגו גדולי העיר להניח עירוב תבשילין עבור כל תושבי העיר, אבל פשוט דה"ה כל אחד יכול לערב עבור שאר תושבי העיר, וכ"כ **השעה"צ סקל"א** "ודע דלאו דוקא גדול, אלא כל אדם יכול להקנות ערובו, ומי שיאנס יכול לסמוך על זה".

אמנם פשוט דלא מהני עירובו של אחר אא"כ עשה בו זכייה עבור בני עירו, כמבואר בהדיא בלשון **השעה"צ הנ"ל**.

ולכן צ"ע אמאי נהגו כולם לומר בנוסח העירוב "ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת", והלא חוץ מגדול העיר, לא נהגו אף אי לעשות זכייה עבור אחרים, וא"כ אין שום ענין לומר "ולכל ישראל וכו'" דהרי אין עירובו מועיל עבור אחרים בכלל.

וכ"כ **המ"ב סוף סקל"ב** "ויש מהאחרונים שרצו לומר לדין שבנוסח ברכת ע"ת הוא לנו ולכל הדרים בעיר הזאת, כל מי ששכח יכול לסמוך דודאי עירבו בעדו, וחלקו עליהם שאין הנוסח מועיל כלום כ"ז שלא זיכו להם ע"י אחר בתבשיל וכו' ואין רוב בני"א יודעים זאת ואינם מקנים כלל, וע"כ א"א לסמוך ע"ז על סתם בני"א אא"כ יודעים בבירור שהקנו להם", וכ"כ **ערוה"ש סי"ד** "כשמערב על אחרים צריך לזכות להם ע"י אחר כדי שיצא מרשותו וכו' ובלא זה אינו מועיל, ולכן אע"פ שבסידורים נדפס הנוסחא בהדין עירובא וכו' לנא ולכל הדרים בעיר הזאת, כיון שלא זיכה ע"י אחר, אינו כלום".

ועי' **חיי"א כלל ק"ב סי"א** שכ "ואם אינו מזכה לאחרים, אינו צריך לומר "לנו ולפלוגיני", וכ"כ **בש"כ פ"ב סט"ו** שכ' "וכשמקנה זכות בעירוב גם לאחרים, יאמר "לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת" וכו' ואם אינו מקנה לאחרים אי"צ לומר "ולכל ישראל הדרים וכו'". אבל למעשה לא נהגו כן, אלא שנהגו כולם לומר נוסח הזה אף שאינם עושים זכייה עבור אחרים, ולכאוי אין בזה שום ענין, וצ"ע.

אמנם לכאוי יש לבאר דאין כוונת הב"ח דיש בעשיית התבשיל לשם עירוב משום מצוה מן המובחר, אלא כוונתו שמצוה מן המובחר להניח עירוב שהתבשיל שבו נתבשל במיוחד לצורך העירוב, כך שהמצוה מן המובחר מתקיים בעצם הנחת העירוב, ולא בעשיית התבשיל שהוא רק הכשר מצוה בעלמא.

ושו"ר **במאמר מרדכי סקי"ב** שהעיר בזה "דנהי דבנוסח העירוב כתוב לנו ולכל ישראל הדרים במדינה זו, מ"מ אי"ז מועיל, שהרי צריך שיזכו ע"י אחר וכי לא עביד הכי אין באמירה זו כלום, והרי אין העולם נהרין בזה לזכותו ע"י אחר". וכן העיר בזה **הא"ר סקי"ז** "ופשוט דיחיד שמערב לעצמו אין אומר ולפלוני וכו' או לכל העיר וכו', ועוד דהא לא מהני כשאין נותנין ליד אחר וכו', והעולם טועין ואומרים כל הנוסח", ועכ"פ מנהג העולם צ"ע לכאוי [כבר כתבנו להעיר כן **לעיל ענף י' אות כ"ד**].

ויעוי **בשע"ת סי' תקכ"ז סי"ב** שהביא מש"כ **בס' גן המלך סי' ק"כ** דמי שהוא רגיל לערב לאחרים אי"צ לזכות לאחרים, "שכיון שהוא מורגל לכיון להוציא בעירובו את אחרים, חשיב כאילו זיכה להם עירובו ע"י אחרים וכו' לפי שבזיכוי זה שמזכה את אחרים להסמיכן על עירובו אין לו בזה שום חסרון וזה נהנה וזה אינו חסר כלום דהנאת העירוב ממילא מטיא להני אחרני מבלי שיפסיד זה העושה כלום, א"כ שפיר מצינא למיחשביה כאלו זכה להם ע"י אחרים". ושוב הביא השע"ת בשם **החיד"א בס' טוב עין** שיש מי שחולק עליו ודחה ראיית הגן המלך להקל בזה, ומסיים דבדיעבד יש לסמוך על מש"כ בגן המלך וע"ש.

אמנם עדיין לא יצאנו מידי מבוכה, דהרי הגן המלך לכאוי איירי במי שעכ"פ רגיל לעשות קנין וזכיה עבור אחרים, דבזה הוא מחדש דכיון שרגיל לעשות כן, לכן אי"צ לזכות לאחרים, אבל בנידו"ד הרי ההמון עם לעולם אינם זוכים בעירוב עבור אחרים, וא"כ פשוט דהא דתמיד אומרים את הנוסח "ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת" בשעת הנחת העירוב ע"כ לא יהני עבור אחרים כיון שלעולם לא נעשה זכיה עבור אחרים, וצ"ע.

ח – עשיית עירוב עבור אחרים

כהמשך מהנ"ל, גם אילו היו כולם מקפידין לעשות זכיה בעירוב עבור שאר תושבי העיר, עדיין צל"ע אמאי באמת נהגו שכולם עושין עירוב תבשילין עבור אחרים, והרי **בגמ' ביצה (טז:)** מבואר בהדיא שלא נהגו כן אלא גדולי העיר, "ת"ש דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא, רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא, מכריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי".
וכן מבואר **בטור סי' תקכ"ז ס"ז** בשם אביו **הרא"ש** "מצוה על כל אדם לערב, וגם מצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו", וכ"כ **בשו"ע שם**, הרי שמצוה על גדול העיר דוקא, ולא על כל תושבי העיר, ולכן לא ברירא לי אמאי נהגו כולם להניח עירוב תבשילין עבור שאר תושבי העיר, וצ"ע.